

מעודכן לתאריך: 01.04.13	הוראה 4.3: "אמצעי בטיחות בכלי הרכב"	פרק 4: "אמצעים וכללי בטיחות בדרכים"	כרך: בב"ד
--	--	--	----------------------------

הוראה 4.3 - "אמצעי בטיחות בכלי הרכב"

4.3.1 הוראות כלליות ישימות

4.3.2 מונחים והגדרות

4.3.2.1 חגורות בטיחות – כמפורט בתקנות התעבורה, ושאושרה ע"י ענפי הרכב בחט"ל/אט"ל. סוגי החגורות בכלי הרכב יהיו:

• **חגורת מותניים** (2 נקודות עגינה): חגורה החובקת את חלקו הקדמי של אגן הירכיים של החוגר.

• **חגורת שלוש נקודות**: מערכת חגורות המעוגנת בשלוש נקודות עיגון והמהווה שילוב של חגורת מתניים וחגורה אלכסונית (בכלי רכב מיוחדים קיימת חגורה בעלת 4 נקודות עגינה).

• **חגורה נצמדת** (אינרציאלית): חגורה המצוידת במנגנון למתיחה אוטומטית של רצועת החגורה, שאינו מגביל את תנועותיו של החוגר בתנאי נסיעה רגילים.

4.3.2.2 קשת/ כלוב התהפכות – מסגרת בטיחות לנהג והנוסעים, בכלי רכב שחויבו לכך על-ידי החט"ל. לצורך הוראה זאת בכל המקומות בהן מצוידת קשת התהפכות הכוונה הינה לקשת או לכלוב התהפכות המחובר/ת למרכב כלי הרכב ואושרה לכך ע"י החט"ל.

4.3.2.3 גג קשיח – גג הנמצא מעל הנהג והנוסעים המחובר למרכב כלי הרכב או לקשת ההתהפכות, העשוי מחומר קשיח כגון: מתכת, פיברגלס, פולי קרבונט, ואושר לכך על-ידי החט"ל.

4.3.2.4 קסדה/כפלס"ט – קסדת מגן תקנית מאושרת לשימוש בצה"ל.

4.3.2.5 רצועת צד – רצועה או שרשרת תקנית ומאושרת עי החט"ל המותקנת כחליף לדלת כלי ברכב.

4.3.3 גוף ההוראה

א. חגורות בטיחות

4.3.3.1 כל הנוסעים, כולל הנהג, בכל סוגי כלי הרכב חייבים בחגירת חגורות בטיחות, בכל נסיעה ובמהלך כל הנסיעה, **בכל דרך ובכל סוג פעילות** (למעט בכלי רכב דו-גלגלי).

4.3.3.2 נהג / נוסע בכלי רכב צבאי יחגור את חגורת הבטיחות:

א. חגורת בטיחות בעלת 3 נקודות עגינה, תיחגר מעל לכתף ולמותניו של חוגר החגורה ובצורה הדוקה ומותאמת לגוף.

ב. חגורת בטיחות בעלת 2 נקודות עגינה, תיחגר למותניו של חוגר החגורה ובצורה הדוקה ומותאמת לגוף.

מעודכן לתאריך: 01.04.13	הוראה 4.3 : "אמצעי בטיחות בכלי הרכב"	פרק 4: "אמצעים וכללי בטיחות בדרכים"	כרך: בב"ד
----------------------------	--------------------------------------	--	--------------

4.3.3.3 בכלי רכב, בו קיימים מושבים ללא חגורות בטיחות, חל איסור על הסעת הנוסעים במושבים אלו, גם אם צוין אחרת ברישיון הרכב. זאת, למעט מקרים חריגים המפורטים בהוראה זאת.

4.3.3.4 על מפקד המשימה ועל הנהג, מוטלת האחריות לוודא כי כל הנוסעים חגורים בחגורות בטיחות, טרם תחילת הנסיעה ובמהלכה.

4.3.3.5 בכלי רכב מסוג רב-הינע, ללא גג קשיח ("רכב פתוח") כגון אביר, בט"שית, ריאוו וכו', בהם מותקנת חגורת מותניים (2 נקודות עגינה), שאינה אינרציאלית, ניתן להסיע נוסעים רק למשימות מבצעיות ואימונים וכן למעטפת הפעילות (אימונים/פעילות מבצעית).

4.3.3.6 חובת חגירת חגורות בטיחות לא תחול במקרים הבאים:

א. על אדם הנוהג או נוסע בכלי רכב, כאשר ברשותו אישור בכתב מרופא מוסמך, שאינו מסוגל מטעמים רפואיים לחגור חגורת בטיחות.

ב. על הנוהג בכלי רכב במהלך נסיעה לאחור.

ג. מורה נהיגה מוסמך, בזמן לימוד נהיגה בדרך, בידי חייל הלומד נהיגה (ללא רישיון נהיגה), באוטובוס, או ברכב משא שמשקלו הכולל עולה על 3500 ק"ג, ובוחר נהיגה בזמן עריכת המבחן המעשי.

האמור בסעיף זה לא יחול בזמן לימוד נהיגה לצורכי היתר, או רענון (חייל עם רישיון נהיגה).

ד. בעת לוויה צבאית, ברכב נושא ארון – פטורים הנוסעים היושבים בתא המטען.

ה. "נסיעה מבצעית" לעניין תקנת תעבורה 83 (א1) - אי חגירת חגורות בטיחות, תאושר באופן פרטני ובכתב במקרים הבאים:

(1) בפעילות מבצעית:

א) לצורך תנועה אל יעד מבצעי המחייבת פריקה מהירה מתוך כלי הרכב, האישור יהיה ממוקד ותחום לזמן ולמרחב ספציפי. הנ"ל יאושר ע"י מפקד פקמ"ר או מפקד זרוע בגזרתו. במידה ואישר מפקד הפקמ"ר/זרוע, יאשר מח"ט הגזרה בפקודת המבצע.

ב) גשש בעת פתיחת / סריקת ציר, במהירות שאינה עולה על 20 קמ"ש ובכל מקרה מהירות התואמת את תנאי הדרך ובתנאי שאושר עקרונית ע"י מפקד הפקמ"ר בגזרתו. במידה ואישר מפקד הפקמ"ר, הנ"ל יאושר על-ידי מח"ט הגזרה בתיק המשימה.

(2) באימונים במתאר מבצעי:

בעת נסיעה בתרגיל במתאר מבצעי, בקטע קצר ומוגדר לזמן ולמרחב ספציפי, ע"מ לאפשר ביצוע תרגול / פריקה מתוך כלי הרכב. הנ"ל יאושר על-ידי מפקד פקמ"ר או מפקד זרוע. במידה ואישר מפקד פקמ"ר/זרוע, יאשר מח"ט / מפקד בא"פ או מקבילם בתיק התרגיל.

מעודכן לתאריך: 01.04.13	הוראה 4.3: "אמצעי בטיחות בכלי הרכב"	פרק 4: "אמצעים וכללי בטיחות בדרכים"	כרך: בב"ד
--	--	--	----------------------------

4.3.3.7 אישורי נסיעה בכלי רכב בהם לא מותקנות חגורות בטיחות:

א. בטרקטורים, מלגוזות, גוררי מטוסים, מכונות ניידות, קלנועיות, רכבי עבודה, כלי רכב מתב"ת לתרגילים (מא"ט/מל"י) וכו', בהם לא ניתן להתקין חגורות בטיחות, מוסמך קצין בדרגת אלוף לפטור מחובת חגירת חגורות בטיחות פטור קבוע, בתנאים המצטברים הבאים:

(1) אי התקנת חגורות הבטיחות נרשמה ברישיון הרכב, או קיים לכך אישור בכתב מחט"ל או אט"ל.

(2) תיעוד אישור אלוף חתום הן במפקדת הפיקוד / זרוע / אגף והן ביחידה לה שייך כלי הרכב.

(3) נתן ס. הרמטכ"ל אישור עקרוני לאותו מפקד פיקוד/אגף/זרוע לאשר חריגות אלו.

ב. כלי רכב, במעמד חירום, בהם לא מותקנות חגורות בטיחות:

(1) ניתן לצורך העמסת כלי הרכב על רכב משא/גורר תומך (לדוגמא: "מובילי" / "סמיטריילר") או פריקתו.

(2) ניתן בביצוע שגרת טיפולים/ אחזקה בתוך שטח היחידה/בסיס ועד רדיוס 3 ק"מ מחוץ לשטח היחידה/בסיס - למורשים לבצע טיפולים בכלי רכב אלו. אופן מתן האישור והמורשים לבצע טיפולים יוגדרו ע"י קצין הבטיחות בדרכים היחידתי ויתועדו בכתב ביחידה.

(3) ניתן לצורך נסיעה למטרת ביצוע שגרת טיפולים/ אחזקה מעל רדיוס 3 ק"מ מחוץ לשטח היחידה/ בסיס בתנאים המצטברים הבאים:

- הנסיעה אושרה ספציפית על-ידי קצין בדרגת תא"ל ומעלה. האישור יתועד בכתב ביחידה.

- משלח המשימה יהיה בדרגת רס"ן ומעלה.

(4) נסיעה ללא חגורות בטיחות בכלי רכב למשימות שאינן אחזקה/העמסת/פריקת כלי הרכב אינה מאושרת. אישור חריג יינתן ע"י ס. הרמטכ"ל דרך מפקד פיקוד/אגף/זרוע.

4.3.3.8 במשימות בהן אושרה חריגה בנסיעה ללא חגירת חגורות בטיחות, המפקד

המשלח ידגיש את הסיכונים העלולים לקרות בזמן תאוונה. בכלל זה ידגיש:

א. את חובת הזהירות, הקפדה על מהירות מתאימה, אחריות הנהג והמפקד.

ב. ביצוע תרגולת התהפכות לכל הנוסעים ברכב.

ג. וידוא עגינת הציוד ברכב.

מסמך לתאריך: 01.04.13	הוראה 4.3 : "אמצעי בטיחות בכלי הרכב"	פרק 4: "אמצעים וכללי בטיחות בדרכים"	כרך: בב"ד
--	---	--	----------------------------

ב. קשת התהפכות (בכלי רכב שחויבו לכך על-ידי החט"ל):

4.3.3.9 אין אישור לבצע נסיעות בכלי רכב שחויבו בקשת התהפכות ולא הותקנה בהם

קשת התהפכות תקינה, למעט החריגות המפורטות בהוראה זאת:

א. בכלי רכב הנדרשים לקשת התהפכות ולא ניתן להתקין קשת התהפכות מוסמך קצין בדרגת אלוף לאשר נסיעות ופטור קבוע. תיעוד האישור החתום יתועד הן במפקד הפיקוד/אגף/זרוע והן ביחידה לה שייך כלי הרכב.

ב. בכלי רכב **במעמד חירום**, הנדרשים לקשת התהפכות ולא ניתן להתקין קשת התהפכות ניתן לבצע נסיעות במקרים החריגים הבאים:

(1) לצורך העמסת כלי הרכב על רכב משא/גורר תומך (לדוגמא: "מוביל"/"סמיטריילר") או פריקתו.

(2) בביצוע שגרת טיפולים/ אחזקה בתוך שטח היחידה/בסיס ועד רדיוס 3 ק"מ מחוץ לשטח היחידה/בסיס - למורשים לבצע טיפולים בכלי רכב אלו. אופן מתן האישור והמורשים לבצע טיפולים יוגדרו ע"י קצין הבטיחות בדרכים היחידתי ויתועדו בכתב ביחידה.

(3) לצורך נסיעה למטרת ביצוע שגרת טיפולים/ אחזקה מעל רדיוס 3 ק"מ מחוץ לשטח היחידה/ בסיס בתנאים המצטברים הבאים:

א) הנסיעה אושרה ספציפית על-ידי קצין בדרגת תא"ל ומעלה. האישור יתועד בכתב ביחידה.

ב) משלח המשימה יהיה בדרגת רס"ן ומעלה.

(4) נסיעה בכלי רכב ללא קשתות התהפכות, למשימות שאינן אחזקה/העמסת/ פריקת כלי הרכב תאושר לצורך אימונים/מבצעי בלבד כאשר:

א) האישור יינתן בכתב על-ידי מפקד היחידה בדרגת אלוף. משך האישור יתוחם בלוחות זמנים ברורים.

ב) למרות האמור בסעיף 4.3.3.9(א) שלעיל. באימוני יחידות שאינם תראו"גים, ומבצעים באחריות מלאה של מל"י/ז"י לא נדרש אישור אלוף, אך נדרש אישור מפקד מל"י.

ג. רצועות צד

4.3.3.10 בכלי רכב בהם לא מותקנות דלתות, יש לוודא המצאות רצועות צד מתוחות המחוברות מקשת ההתהפכות, או ממשקוף הדלת, לנקודת עגינת הדלת בכל זמן הנסיעה.

ד. קסדות

4.3.3.11 חובה על כל הנוסעים לחבוש קסדות רכוסות בכל נסיעה במקרים הבאים:

א) ברכיבת אופניים (נדרשת קסדת רוכב אופניים תקינה).

ב) בכלי רכב דו-גלגלי מנועי.

ג) בכלי רכב בהם אין גג קשיח.

מעודכן לתאריך: 01.04.13	הוראה 4.3: "אמצעי בטיחות בכלי הרכב"	פרק 4: "אמצעים וכללי בטיחות בדרכים"	כרך: בב"ד
----------------------------	-------------------------------------	--	--------------

ד) במשימות בהן אושרה חריגה בנסיעה ללא חגורות בטיחות.

ה) במשימות בהן אושרה חריגה בנסיעה ללא קשת התהפכות.

4.3.3.12 למרות האמור בסעיף לעיל, פטורים מחבישת קסדות:

א) בטרקטורים/מלגוזות במהלך עבודה יפעלו בהתאם להוראות אט"ל ו/או הוראות מקהנ"ר.

ב) בעת לווייה צבאית ברכב נושא ארון – הנהג והנוסעים ברכב.

ג) בעת מצעד צבאי, בתנאי שאושר ע"י מפקד בדרגת תא"ל ומעלה ובתנאי שמהירות הנסיעה לא תעלה על 20 קמ"ש.

ד) כלי רכב מסוג משא תובלתי ותומך גורר השייכים למרכז הובלה ובתנאי שמשלח המשימה בדרגת רס"ן ומעלה.

ה. משקפי מגן

4.3.3.13 בעת נסיעה בכלי רכב חסר שמשה קדמית, או בכלי רכב שהשמשה הקדמית בו מוסטת, חייבים הנהג והנוסעים לחבוש משקפי מגן תקינות.

ו. מיגון אוזניים למניעת נזקי שמיעה

4.3.3.14 בכלי רכב שהפעלתם גורמת לרעש מזיק (כגון משאיות "ריאוו", טרקטורים גדולים וכו') ובלבד שייעודם אינו הסעת נוסעים או חילוץ והצלה – חלה חובה שימוש במיגון אוזניים – אטמים בעלי הנחתה אקוסטית נמוכה.

ז. אבטוח מושבי כלי הרכב

4.3.3.15 בכלי רכב בהם ניתן לפרק את המושבים (לדוגמא: מושבי ג'יפ "אמריקאי" M-151) יש לוודא לפני תחילת הנסיעה שמושבי הרכב נמצאים במקומם ומאובטחים לרצפת כלי הרכב, על-ידי פין אבטחה.

ח. עיגון ציוד

4.3.3.16 לפני תחילת הנסיעה, נדרש לעגן את הציוד ובכלל זה לקבע את כלי הנשק. בכלי רכב מסוימים קיימים אמצעים מיוחדים לקשירה ועיגון ונקודות עיגון ייעודיות. נדרש להשתמש באמצעים אלו ובנקודות העיגון.

ט. מוט קדמי

4.3.3.17 בג'יפ אמריקאי M-151, ללא שמשה קדמית יותקן מוט קדמי שגובהו אינו עולה על 100 ס"מ וזאת על מנת למנוע פגיעה בנוסעים ממפגעים בדרך.

4.3.3.18 התקנת המוט כאמור לעיל ב M-151 ובכלי רכב אחרים ללא שמשה קדמית, תתבצע בהתאם להגדרות חט"ל.

סוף הוראה 4.3